

Quicksan ecologie

Hoeken es e.o. te Amsterdam

2 januari 2024

Samenvatting

Op de planlocatie aan de Hoeken es e.o. in Amsterdam worden ruimtelijke plannen voorbereid.

Onderzocht is of er effecten op beschermde soorten kan ontstaan. Op voorhand kan de aanwezigheid van vleermuizen en huismus niet worden uitgesloten door de aanwezigheid van geschikte verblijfplaatsen en nestgelegenheden. Een afdoend onderzoek naar deze soorten is noodzakelijk.

De werkzaamheden bestaan uit sloop en nieuwbouw. Gezien de aard van de werkzaamheden is een stikstof berekening noodzakelijk.

Inhoud

- 2 – Inleiding
- 3 – Beschrijving gebied
- 4 – Waarnemingen
- 7 – Analyse
- 9 – Advies & Bronnen
- 10– Bijlage: extra foto's

Colofon

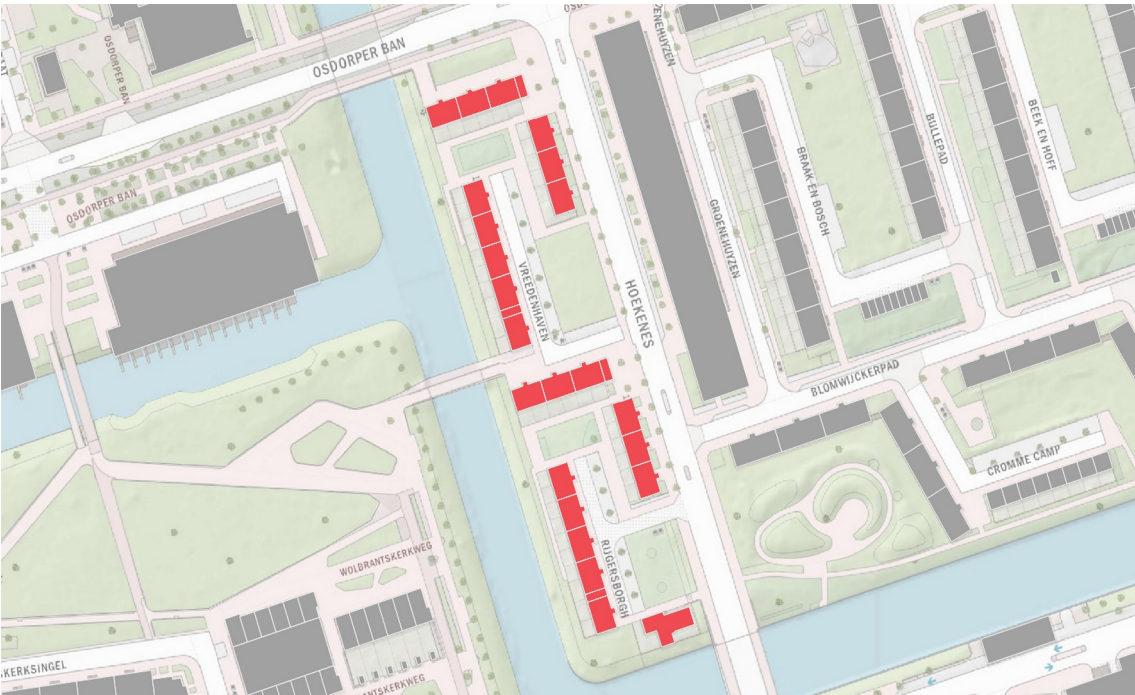
Opdrachtgever	Stadgenoot
Projectnummer	23.739
Datum	24 december 2023
Auteur	E.T. Overeem
Gecontroleerd	N.M. Andriessen
Status	Definitief

Els & Linde B.V.
Spechtstraat 59
1223 NX Hilversum
mob 06 - 27564247
e-mail vanderlinden@elsenlinde.nl

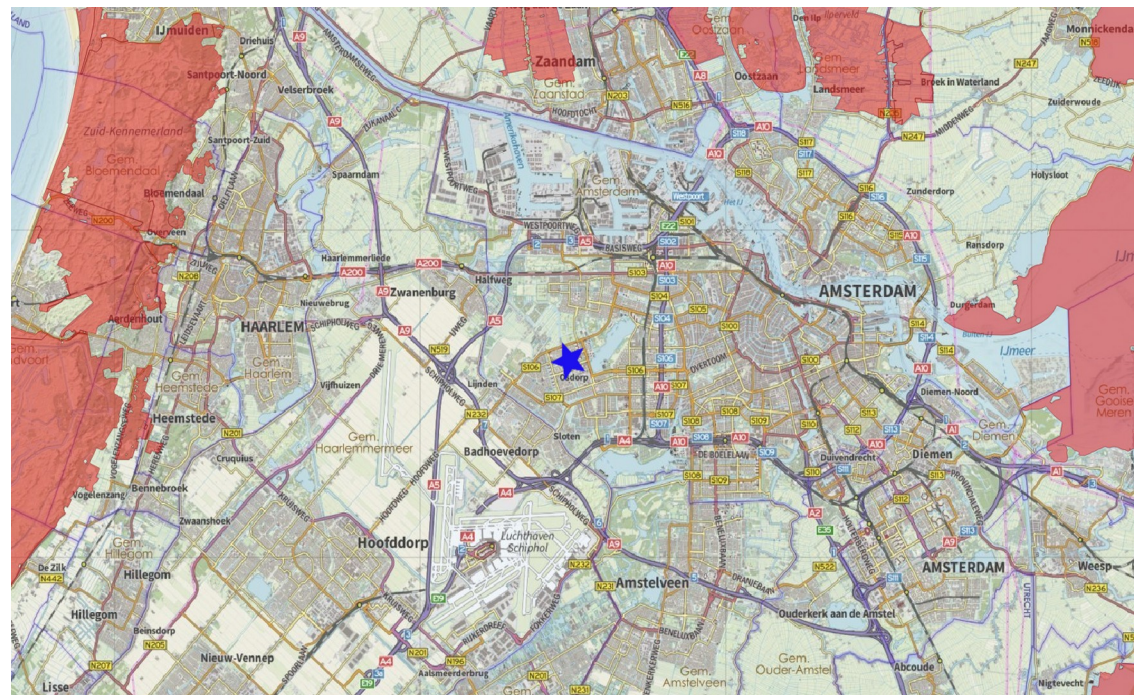
Inleiding

Op de planlocatie aan de Hoeken es e.o. in Amsterdam worden ruimtelijke plannen voorbereid. Onderdeel van de procedure is een onderzoek naar de potentiële aanwezigheid van beschermde soorten en het maken van een analyse van de mogelijke effecten op die soorten, als gevolg van de werkzaamheden. Hiervoor is door bureau Els & Linde een oriënterend onderzoek uitgevoerd. Het voorliggende rapport geeft een beschrijving van het oriënterend onderzoek naar de effecten op natuurwaarden.

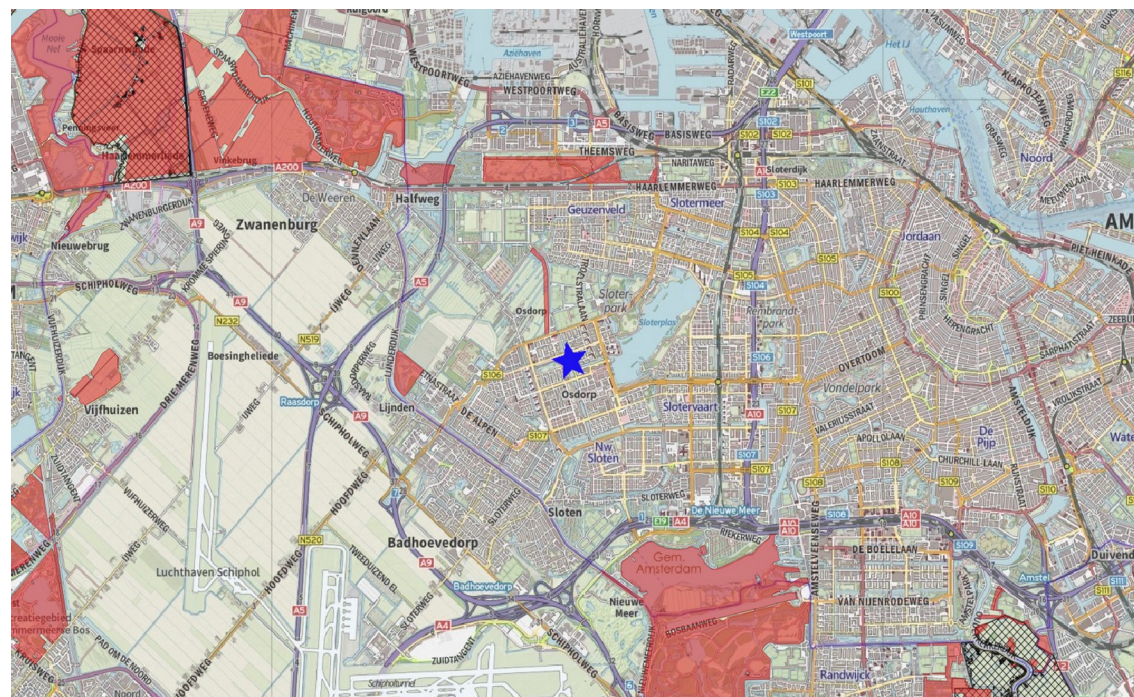
Om een goed oordeel te geven over de potentieel aanwezige beschermde planten en dieren, is op 19 december 2023 door een ecooloog van bureau Els & Linde, een bezoek gebracht aan de planlocatie. Ter plekke is beoordeeld of er beschermde soorten aanwezig kunnen zijn, die schade kunnen ondervinden van de geplande ontwikkelingen. Daarbij is gezocht naar sporen van dieren en is op basis van de begroeiing en de opbouw van het landschap, geschat of er beschermde soorten aanwezig kunnen zijn. De effecten worden beoordeeld als gevolg van de veranderde omgeving en het veranderde gebruik. Verder wordt geanalyseerd of de werkzaamheden die noodzakelijk zijn om de veranderingen te bereiken, een effect veroorzaken.

H02 Planomgeving: locatie, omgeving en beschermde natuurgebieden

Ligging van de Natura 2000-gebieden.

Ligging van het Natuurnetwerk Nederland (rood) en het Bijzonder Provinciaal Landschap (raster).

De planlocatie ligt binnen de bebouwde kom van de stad en gemeente Amsterdam, in de wijk Osdorp-Oost, provincie Noord-Holland. De planlocatie wordt omsloten door wegen, woonbebouwing en aan de westzijde een gracht.

De planlocatie betreft 88 duplexwoningen op de adressen:

- Osdorper Ban 441-451I (oneven);
- Hoeken 2I-24I (even);
- Vreedenhaven 1HS-16HS (even en oneven) en
- Rijgersborgh 1HS-10I (even en oneven).

De woningen zijn opgebouwd uit opgemetseld steen met open stootvoegen. De daken zijn schuin en belegd met dakpannen. De kozijnen en deurposten zijn van kunststof. Het voornemen is om deze duplexwoningen te slopen om ruimte te creëren voor de 150 nieuwbouwwoningen.

De planlocatie ligt op ongeveer 8,4 km van het Natura 2000-gebied 'Polder West-zaan' en 9,9 km van het Natura 2000-gebied 'Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske'. De overige Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 10 km afstand van de planlocatie. De planlocatie ligt op ongeveer 0,5 km van het Natuurnetwerk Nederland. Het dichtstbijzijnde weidevogelleefgebied beschermd onder het Bijzonder Provinciaal Landschap ligt op 6,7 km afstand. De dichtstbijzijnde Ecologische structuur ligt op 0,05 km afstand en de dichtstbijzijnde Hoofdgroenstructuur ligt op 0,5 km afstand.

Natura 2000

Via de Natura 2000 zijn gebieden beschermd van internationaal belang. Voor deze gebieden zijn doelstellingen geformuleerd voor het behoud van habitats en planten en dieren. Deze Natura 2000-gebieden zijn ook beschermd tegen invloeden van buiten, zoals stikstofdepositie en grondwaterstromen. Voor de functie waardoor de depositie van stikstofverbindingen toeneemt, is een berekening noodzakelijk van de effecten.

Natuurnetwerk Nederland

Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland.

Bijzonder Provinciaal Landschap

De belangrijke gebieden voor weidevogels zijn in Noord-Holland beschermd. Binnen de gebieden gelden strikte regels, de weidevogels mogen niet verstoord worden. Het weidevogelleefgebied kent geen externe werking.

Ecologische structuur en Hoofdgroenstructuur

In Amsterdam is een ecologische infrastructuur en hoofdgroenstructuur vastgelegd. Bij ruimtelijke ingrepen wordt gevraagd hiermee rekening te houden. Beide structuren zijn niet afdwingbaar.

H03 Waarnemingen: veldgegevens en gegevens uit de literatuur

Ligging van de Ecologische structuur (rood) en de Hoofdgroendstructuur (groen).

Werkwijze

Het onderzoek is uitgevoerd als een quickscan ecologie. Voor een dergelijk onderzoek wordt door een eco­loog beoordeeld of er een kans is op aanwezigheid van be­schermde soorten. Daarbij wordt gelet op de structuur van de omgeving, aanwezige habitats en landschapselementen. Tevens wordt gezocht naar sporen van be­schermde soorten. Een quickscan is tevens bedoeld als afbakening van een eventu­eel afdoend onderzoek.

De quickscan bestaat uit de volgende activiteiten:

- Een literatuur/bronnenonderzoek met betrekking tot de potentieel aanwezige beschermde soorten binnen de planlocatie.
- Een veldbezoek waarbij de locaties worden beoordeeld op habitatgeschiktheid voor beschermde soorten. Hierbij worden bijvoorbeeld de te kappen bomen beoordeeld op geschiktheid voor vleermuizen en jaarrond beschermde nesten.
- Voor de aangetroffen strikt beschermde soorten wordt, door een beschrijving van de ecologische functionaliteit van het gebied (foerageergebied, migratieroute, voortplantingsgebied of winterverblijf, enz.), aangegeven hoe het gebied door iedere soort wordt gebruikt.
- Een schatting van de impact van de werkzaamheden op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten.
- Een effectbeoordeling gericht op (eventueel) nabij gelegen beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk en Weidevogelleefgebied).

Om een goed oordeel te kunnen geven is op 19 december 2023 door een ecooloog een bezoek gebracht aan de planlocaties. Tijdens het veldbezoek is onderzocht of er in potentie beschermde planten en dieren aanwezig zijn binnen de planlocaties. Daarvoor is gezocht naar sporen en andere aanwijzingen van planten en dieren. Op basis van de aanwezige herkenbare begroeiing en habitats, is beoordeeld of er leefgebieden aanwezig zijn voor beschermde soorten. Aanvullend is een bureaustudie uitgevoerd naar de potentieel voorkomende planten en dieren in de directe omgeving van de planlocaties. Hierbij is een bronnenonderzoek uitgevoerd, waarbij de verschillende relevante en actuele informatiebronnen zijn geraadpleegd.

Bij de analyse van de effecten is gelet op de effecten veroorzaakt door de veranderde omgeving en het veranderde gebruik. Daarnaast zijn de effecten bepaald die veroorzaakt worden door de ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij is naast de planlocaties sec. gelet op de directe omgeving en de effecten op soorten in de omgeving. In de voorliggende notitie worden de resultaten van de quickscan ecologie besproken.

Waarnemingen

In onderstaande paragrafen worden de soortengroepen beschreven die binnen de planlocatie en de directe omgeving zijn aangetroffen of te verwachten zijn. Tijdens het veldbezoek van 19 december 2023 is onderzocht of er in potentie beschermde planten en dieren aanwezig zijn binnen de planlocaties.

Bronnenonderzoek

Voor het onderzoek naar potentieel aanwezige beschermde soorten zijn de beschikbare regionale en landelijke verspreidingsatlassen en enkele digitale bronnen geraadpleegd. De dichtstbijzijnde verblijfplaats van gierzwaluw (*Apus apus*) gemeld op maps.amsterdam is bij Beek en Hoff. In het Botteskerkpark zijn ruige dwergvleermuizen (*Pipistrellus nathusii*) en gewone dwergvleermuizen (*Pipistrellus pipistrellus*) waargenomen. In het Stadspark Osdorp zijn rosse vleermuizen (*Nyctalus noctula*) en een watervleermuis (*Myotis daubentonii*) gemeld.

Vegetatie en planten

Op de planlocatie zijn bomen, struiken, gras- en kruidachtige begroeiing waargenomen. Zowel in tuinen als er om heen. Geen van de waargenomen soorten zijn beschermd. Eventuele noodzakelijke kap dient buiten het broedseizoen te gebeuren.

Zoogdieren

Juridisch zwaarder beschermde soorten

Vleermuizen zijn de belangrijkste groep strikt beschermde dieren die verwacht kunnen worden. Vleermuizen kunnen schade ondervinden van de ruimtelijke ontwikkelingen en kunnen hierdoor een belemmering zijn. De planlocaties en de directe omgeving zijn daarom nauwkeurig onderzocht op de aanwezigheid van potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen, evenals essentiële vliegroutes en foeraargebieden.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen zijn in twee groepen te verdelen; enerzijds de soorten die in gebouwen een verblijfplaats hebben en anderzijds de soorten die in bomen een verblijfplaats hebben. De kraamkolonie van de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de gewone dwergvleermuis komen – voor zover bekend – alleen in gebouwen voor. Ze wonen in de spouwmuur, achter betimmering, onder daklijsten en dakpannen. De vaste verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis en de watervleermuis kunnen zowel in spleten en gaten in bomen, als in gebouwen voorkomen. Ze kiezen in de regel gebieden met een groot aanbod aan geschikte holten op een klein oppervlak.

De aanwezigheid van vleermuizen kan op voorhand niet worden uitgesloten. De gevels van de panden bestaan uit opgemetseld steen met open stootvoegen. Via deze voegen kunnen vleermuizen de gevels binnenringen en zich er vestigen. Een afdoend onderzoek naar deze soorten is noodzakelijk.

Potentiële vliegroutes en foerageergebieden

Langs de woning en kunnen eventuele vliegroutes en/of foerageergebieden aanwezig zijn. In de omgeving van de woningen zijn meerdere open ruimtes en straten welke als alternatief kunnen dienen voor vliegroutes en/of foerageergebieden. .

Overig beschermde zoogdieren

Op de planlocaties is de aanwezigheid van beschermde grondgebonden zoogdieren op voorhand uit te sluiten vanwege de stedelijkheid van het gebied. Er kunnen muizen en andere kleine zoogdieren voorkomen. Voor deze soorten geldt de zorgplicht.

In Nederland komt de egel (*Erinaceus europaeus*) voor in bijna alle landschappen. Geschikte leefgebieden voor de egel zijn tuinen, bosranden, struwelen en loofbos waarbij ze voorkeur hebben voor stukken met ondergroei. Egels komen ook in de bebouwde kom voor, mits er genoeg groen en schuilplaatsen aanwezig zijn. 's Zomers slapen egels onder dicht struikgewas op kale grond, in holtes onder boomwortels, in konijnenholen of in een compost-, takken- of puinhoop. 's Winters slapen de dieren vaak in nesten in de grond, in een schuur of in een takken- of composthoop.

Vogels

Jaarrond beschermd nest

Tijdens het ecologisch onderzoek is gezocht naar aanwijzingen voor het voorkomen van vogels met een vaste verblijfplaats binnen het plangebied. Gekeken is naar potentieel geschikte nestplekken voor vogels met een jaarrond beschermd nest.

Op voorhand kan de aanwezigheid van huismus (*Passer domesticus*) niet worden uitgesloten. De panden hebben schuine daken belegd met dakpannen. Er zijn meerdere elementen in het dak waargenomen zoals schoorstenen en ontluchtingspijpen. Tussen deze elementen en de dakpannen en via de ruimte onder de onderste dakpannen en de dakgoot kunnen huismussen het dak binnendringen en er nestelen. Een afdoend onderzoek naar deze soort is noodzakelijk.

De aanwezigheid van gierzwaluwen is op voorhand uit te sluiten. De dakgoot zit strak tegen de gevel aan waardoor gierzwaluwen niet via de voor of achterkant het dak in kunnen vliegen. De dakpannen aan de zijkanten van de woningen zijn dichtgemetseld. Hierdoor kunnen gierzwaluwen ook via de zijkanten de woning niet binnendringen.

Algemene broedvogels

Voor andere algemene broedvogels is er mogelijkheid zich te vestigen in de bomen rond de planlocatie en de daken van de woningen. Voor deze soorten geldt dat de werkzaamheden aan het dak of het rooien van bomen dienen aan te vangen buiten het broedseizoen.

Herpetofauna en vissen

Aan de west- en zuidzijde van de planlocatie loopt een gracht. De oevers van de gracht zijn onnatuurlijk. Aan de zuidzijde en aan de westzijde het stuk ten noorden van de Vreedenhaven, brug 763, heeft verticale verharde kades. De onnatuurlijk-

H04 Analyse: beoordeling van de effecten op de natuurwaarden

heid van de oevers zorgt ervoor dat deze ongeschikt zijn voor strikt beschermde watergebonden organismen waardoor deze uitgesloten kunnen worden. Algemene soorten welke onder de zorgplicht vallen kunnen wel voorkomen.

Overige soorten

Er zijn, gezien de voorkomende biotopen, geen beschermde bijzondere insecten of overige soorten te verwachten binnen de planlocaties. Deze soorten stellen hoge eisen aan hun leefgebied; de planlocatie voldoet hier niet aan. De aanwezigheid van beschermde overige soorten worden daarom uitgesloten binnen de planlocatie. Met ingang van 1 januari 2024 als de Omgevingswet van kracht wordt, wordt de zorgplicht aangescherpt; er zal dan op basis van objectieve gegevens een oordeel moeten worden gegeven.

Bij de analyse wordt gelet op de effecten als gevolg van het veranderde gebruik en de veranderde inrichting. Daarnaast wordt gelet op de effecten als gevolg van de werkzaamheden om de veranderingen te bereiken. Voor zover planlocaties binnen het Natuurnetwerk Nederland, het weidevogel leefgebied, Natura 2000 of andere beschermde natuurgebieden liggen, worden de effecten op deze beschermde natuurgebieden getoetst. Voor de Natura 2000-gebieden is de externe werking eveneens van belang; de belangrijkste externe effecten worden veroorzaakt door toename van depositie, geluid en licht. Daarnaast kunnen veranderde grondwaterstromen een effect veroorzaken.

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming kent een afdeling voor soortbescherming en een afdeling voor gebiedsbescherming. Binnen de gebiedsbescherming zijn de Natura 2000-gebieden beschermd. De bescherming geldt ook voor externe factoren; zoals grondwaterstromen en stikstofdepositie.

De soortbescherming binnen de Wet natuurbescherming richt zich op de internationale afspraken, en geeft een uitbreiding van de beschermde soorten door aan de rode lijst (bedreigd en ernstig bedreigd) een beschermd status te koppelen. Binnen de bebouwde kom is de belangrijkste wijziging in de beschermde soorten het vervallen van de bescherming op muurplanten en orchideeën.

Eventueel noodzakelijk kap moet buiten de kwetsbare periode (winter) worden uitgevoerd en voorafgaand aan de kap (of het anderszins vrijstellen van een werkplek) is het verstandig een ecooloog te laten beoordelen of effecten zijn te verwachten en eventueel maatregelen te (laten) nemen om die effecten te verminderen.

Beschermde soorten

De gevels van de panden bestaan uit opgemetseld steen met open stootvoegen. Via deze voegen kunnen vleermuizen de gevels binnenringen en zich er vestigen. Een afdoend onderzoek naar deze soorten is noodzakelijk.

Op voorhand kan de aanwezigheid van huismus niet worden uitgesloten. De panden hebben schuine daken belegd met dakpannen. Er zijn meerdere elementen in het

dak waargenomen zoals schoorstenen en ontluchtingspijpen. Tussen deze elementen en de dakpannen en via de ruimte onder de onderste dakpannen en de dakgoot kunnen huismussen het dak binnendringen en er nestelen. Een afdoend onderzoek naar deze soort is noodzakelijk.

Op voorhand kan de aanwezigheid van egels worden uitgesloten. De dieren hebben groen en schuilplaatsen nodig voor foerageren en verblijven, wat aanwezig is binnen de planlocatie. Om te voorkomen dat egels zich kunnen vestigen binnen de planlocatie, voor het afronden van de werkzaamheden, wordt aangeraden om geen compost-, takken-, blader- of puinhopen te creëren.

Zorgbeginsel

Binnen het gebied is een geringe kans op algemeen voorkomende soorten waarmee rekening moet worden gehouden. Aangetroffen dieren die niet uit zich zelf het werkgebied kunnen verlaten, dienen – onder begeleiding van een ecoloog - in veiligheid te worden gebracht en buiten het werkgebied te worden uitgezet. Schuilplekken zoals bladhopen, hout- en steenstapels e.d. dienen eerst te worden gecontroleerd op schuilende dieren. In zijn algemeenheid dienen geschikte schuil- en overwinteringsplekken voor dieren buiten het werkterrein intact te worden gelaten.

Natura 2000

Het dichtstbijzijnde beschermde Natura 2000-gebied ligt op ruim 8,4 km afstand van de planlocatie. De kans dat er een significante wijziging is in de emissie, is gezien de aard van de werkzaamheden aanwezig. Een berekening van de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied is nodig. Andere aantastingen van kwalificerende habitats of soorten in het Natura 2000-gebied door de werkzaamheden kunnen worden uitgesloten.

Natuurnetwerk Nederland

De planlocatie ligt op ongeveer 0,5 km van het Natuurnetwerk Nederland. Het afwegingskader Natuurnetwerk Nederland is alleen van toepassing voor ingrepen binnen het Natuurnetwerk Nederland.

H05 Conclusie, advies en gebruikte bronnen

Op de planlocatie aan de Hoeken es e.o. in Amsterdam worden ruimtelijke plannen voorbereid.

Voorliggend rapport betreft een onderzoek naar effecten op natuurwaarden. Door een ecooloog van bureau Els & Linde B.V. is op 19 december 2023 beoordeeld of er beschermde plant- en diersoorten aanwezig zijn binnen de planlocatie en of deze soorten schade ondervinden van de gewenste ontwikkelingen.

Beschermde soorten

De gevels van de panden bestaan uit opgemetseld steen met open stootvoegen. Via deze voegen kunnen vleermuizen de gevels binnenringen en zich er vestigen. Tussen de elementen in het dak en de dakpannen en via de ruimte onder de onderste dakpannen en de dakgoot kunnen huismussen het dak binnendringen en er nestelen. Een afdoend onderzoek naar deze soorten is noodzakelijk.

Beschermde gebieden

De kans dat er een significante wijziging is in de emissie, is gezien de werkzaamheden aanwezig. Een berekening van de stikstofdepositie is nodig. Andere effecten op de Natura 2000-gebieden zijn uit te sluiten.

- Anonymus (2023). Kennisdocument huismus, BIJ12
- Anonymus (2023). Kennisdocument gierzwaluw, BIJ12
- Anonymus (2017). Kennisdocument gewone dwergvleermuis, BIJ12
- Dietz, Chr., O. von Helversen & D. Nill (2012) Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Triton Natuur
- Hoogeboom, D.M., F. Visbeen, J. Wondergem, W. Ruitenbeek (2014) Atlas van de Noord-Hollandse zoogdieren. NOZOS, Landschap Noord-Holland.
- Kaag, K. (2012) Vlinders van Duin tot Dijk. De dagvlinders van Noord-Holland 2000-2009. Vlinderstichting, Landschap Noord-Holland.
- Kapteyn, K. (1995) Vleermuizen in het landschap. Schuyt & co, Haarlem.
- Riet, B. van, H. van der Goes, Th. Baas, C. van den Tempel, W. Menkveld & F. Visbeen (2014) Atlas van de Noord-Hollandse flora. Landschap Noord-Holland.
- Scharringa, C.J.G., W. Ruitenbeek & P.J. Zomerdijs (2010) Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009. SVN, Landschap Noord-Holland.
- Simon, M., S. Hüttenbügel & J. Smit-Viergutz (2004) Ökologie und Schutz von Fledermäusen in Dörfern und Städten. Bundesamt für Naturschutz, Bonn.
- Synbiosis Alterra natura 2000
- Amsterdam.nl
- maps.amsterdam.nl
- noord-holland.nl
- waarneming.nl

Bijlage: Extra foto's

